

PHILIPS EN ERRES IN HET VOORMALIGE NEDERLANDS-INDIË DEEL 2 (1935-1942, SLOT)

John Koster

In de periode 1935-1939 is er op radiogebied sprake van een flink aanbod. Zowel Philips als Erres komt in Nederlands-Indië met geavanceerde toestellen op de markt.

De consumentenmarkt lijkt rijp voor duurdere toestellen en fraaie radio-grammofoon combinaties.

Het uitbreken van de oorlog in Europa zorgt echter voor problemen, als in 1940 de aanvoer van toestellen vanuit Nederland stopt. Het lukt beide merken niet om in dat jaar met nieuwe toestellen te komen. Philips weet in 1941 door productie in het buitenland uiteindelijk toch nog een aantal toestellen uit te brengen; Erres lukt het slechts één toestel, de KY640L, te laten maken in Australië.

De oorlog met Japan, die begint in maart 1942, maakt aan de verkoop van radiotoestellen een abrupt einde.

De positie van Philips

Ook in dit deel van het koninkrijk spelen licentie- en monopoliekwesties.

Na een aanvankelijk milde houding te hebben ingenomen, treedt Philips vanaf 1934 op tegen de import van toestellen van merken die inbreuk maken op haar octrooien. Regelmatig worden processen gevoerd tegen importeurs die radio's en radiolampen uit het buitenland betrekken.

Een inwoner van Medan, die een Philco toestel importeert wordt veroordeeld tot een boete van f 50, omdat de merknaam teveel lijkt op die van Philips. Het toestel moet bovendien worden vernietigd.

Twee journalisten van het blad De Ochtendpost, die in 1937 een reeks kritische artikelen schrijven waarin de monopoliepositie van Philips aan de kaak wordt gesteld, worden veroordeeld tot een verbod op het publiceren van 'voor Philips nadelige pers-artikelen', en het betalen van een schadevergoeding van f 1000 bij overtreding van dit verbod.

De Volksraad (een soort parlement) neemt in 1937 een motie aan, waarin de regering gevraagd wordt de prijs van Philips toestellen en lampen aanmerkelijk te verlagen en belemmeringen bij het invoeren van andere radiomerknamen zoveel mogelijk weg te nemen.

De Volksraad heeft alleen adviesrecht, zodat de motie weinig resultaat heeft.

1935

In 1935 is er in Nederlands-Indië genoeg te ontvangen: de Nirom heeft een dagelijks programma-aanbod, de verschillende radioverenigingen en radiozaken bieden programma's aan en op de kortegolf is Nederland (en de rest van de wereld) goed te beluisteren.

PHILIPS
RADIO-ONTVANGER
172 A de Luxe
F 135.-

Phohi = Londen
Parijs, enz.

Ook verkrijgbaar op gemakkelijke betalingsvoorwaarden.
Vraagt gratis demonstratie.

Koopt Uw radiotoestel daar, waar U de **BESTE SERVICE** krijgt, dus bij:

Radio VAN WINGEN
— SOERABAIA, SEMARANG, MALANG en Agentschappen. —

Indische Courant, 25 september 1935.

Philips richt zich dat jaar op het lagere prijssegment met een verfraaide uitvoering van de 172A, de 172A de Luxe, in houten kast (f 135) en de 951A (f 129, ontvangstbereik 13-220 meter). In de hogere prijsklasse komt men met de 335A-21. Het golflengtebereik is 13,5 tot 2000 meter, waardoor het toestel ook in Nederland te gebruiken is. Deze radio is wel een stuk duurder: f 298.

PHILIPS BRENGT EEN TOESTEL IN IEDERE PRIJSKLASSE
Goed - beter - best .....

Goed...
is de PHILIPS 951A, de beste ontvanger in de lage prijsklasse. Prachtige, kleinvolume speaker van de Indische zenders — eenvoudige ontvangerinstelling — in meer gelijde afstemming. Golfbereik 13-220 M. Huurkoop prijs slechts f 10.25 per maand.

Beter...
nog beter is de PHILIPS 334A — een apparaat dat allen bewonderen zonder uitzondering. Golfbereik 15-600 M. — 12 lampen — uitschakelaar voor filter — eenvoudige bediening — fraai, soepel geluid van de krachtige, permanente dynamische luidspreker — ezelijde kast. Huurkoop prijs f 16.- per maand.

Best...
is het laatste, nieuwste model, de 335A-21, dat wonder der techniek, de oplossing van het korte-golf-ontvangstprobleem. Prachtig luidgeluid — iedere golflengte zijn eigen spoelen — 15 in totaal en elke spoel apart afstemmend — golfbereik 13,5 — 2000 M. waardoor het toestel ook medegenoten kan worden naar Europa. Aanzienlijke ontvanger, zelfs Europa kan onder gunstige omstandigheden zonder antenne gebruikt worden. Geperfectioneerde afstemming, geheel verlicht en in meters gesikt. Stel-responderende afstemming. Huurkoop prijs f 24.75 per maand.

PHILIPS' RADIO-ONTVANGTOESTELLEN
in iedere prijsklasse

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 19 november 1935.

De Erres vertegenwoordiger, de heer A. den Breems, maakt in 1935 opnieuw een reis naar Indië om in alle belangrijke plaatsen lezingen te houden over Erres Radio. Hij trekt veel publiek met zijn voordrachten, waarbij hij vertelt over de geschiedenis van Erres en de bedrijfsfilm uit 1934 vertoont.

HOERA DAAR ZIJN ZE!

De Erres K.Y. 212 toestellen zijn aangekomen. De Erres Superheterodyne, het in Europa meest gevraagde toestel, waarvan de komst door iedere radioliefhebber in Indië met ongeduld werd tegemoet gezien. Een toestel zo schitterend van uiterlijk en uiterlijk dat het haast onmogelijk lijkt dat er ooit nog iets beters op dit gebied zal komen. Een juweel van een kast, ontwerp Otto van Tussenbroek. Een sierdend onverschillig waar U hem plaatst. Een staatje van modern techniek. Nog gevoelig en nog meer selectief dan vorige modellen en toch een bediening zo eenvoudige als het maar kan. Het nieuwste snuffje is de zichtbare en daardoor geluidloze afstemming door middel van een neonbuisje. Het lang verwachte toestel met 1 knopbediening. Aangezien de prijs slechts f. 315,- bedraagt, geven wij U een goed advies. Leest U zo spoedig mogelijk eens aan voor demonstratie bij Uw radiohandelaar of bij

LINDETEVES-STOKVIS

ERRES K.Y. 212

Het meest gevraagde toestel

ERRES WERELD SUPER K Y 212

VRAAGT ONS NOG HEDEN

Gratis Demonstratie

van de nieuwe Erres wereld Super K. Y. 212.

EENVOUDIGE (1-knop-) BEDIENING | GROOTE SELECTIVITEIT!

Dit toestel is zowel inwendig als uitwendig GEHEEL AFI-DE KAST werd ONTWERPEN door OTTO VAN TUSSEN BROEK.

Onze demonstratie verplicht U tot niets!

Koopt Uw radiotoestel daar, waar U de Beste Service krijgt, dus bij:

Radio Van Wings

Toendjoengan, Soerabaja, Telefoon. Z 525 en Z. 505

DEMONSTRATIE: Direct | LEVERING: Woensdag a.s.

Indische Courant, 14 januari 1935.

Anders dan Philips lijkt Erres zich dat jaar meer te richten op het hogere marktsegment. Het bedrijf introduceert de veel duurdere toestellen KY212,

Midden in Den Haag, in de buurt van de spoorlijn naar Amsterdam, staat de Erres-Radiofabriek. • Een echt Hollandsche onderneming. • Met Hollandsche werkkrachten worden er met Hollandsche onderdelen, toestellen en hulpmiddelen, prima Hollandsche radiotoestellen vervaardigd. • Het laatste staaltje van de Erres ingenieurs is het ultra-kortgolfontvangtoestel K.Y. 214. • Een waardig vervolg van de in Indië zoo gewaardeerde serie Erres-toestellen. • Een vier-lamps 2-kringsontvanger, waardoor zeer goede selectiviteit. • Een klein kastmodel, waarbij de inwendige ruimte geheel is bestemd voor het technisch gedreite. • In ieder opzicht een middelenklasse toestel. • De Erres van dezen tijd. • Uw radiohandelaar heeft ze. • Hij demonstreert U zonder eenige verplichting. • Telefooneert of schrijft U dan s.v.p. nog heden even!

LINDETEVES-STOKVIS

DE BESTE BAND MET HET MOEDERLAND

ERRES K. Y. 214

PRIJS: F. 260.- COMPLEET

ERRES, HET HOLLANDSCHE RADIOTOESTEL

De Erres K.Y. 214 heeft 5 knoppen t.w. van links naar rechts:
 1. Volumeregelaar gezamenlijk met netschakelaar
 2. Toonregelaar
 3. Golfengte-afstemming met bijregelschakelaar
 4. Gullschakelaar, 3 bereiktoestellen K.Y. 214, 35-90 en 75-200 M.
 5. Terugkoppelschakelaar
 Na inbedrijfstelling praktisch echter 1 knopafstemming

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 26 februari 1935.

een superheterodyne met een neonbuisje als hulp bij het afstemmen (f 315), de KY214 (f 260), een tweekringer met 4 lampen en de op 'buitenposten en onderneemingen' zeer welkome batterijversie, de KY214B (f 275), de KY217, een superheterodyne met drie kortegolfbereiken:

ERRES 1936

Twee Sensaties!
Twee nieuwe Creaties!

KY 217 **2** **KY 214^B**

WONDERTOESTELLEN BATTERIJ-ONTVANGER VOOR 1936

Koopt één van deze toestellen en er bestaan voor U geen grenzen meer. De K.Y. 217 middelenklasse Super en de K.Y. 214^B voor buitenposten en plaatsen waar geen stroom is. Geen isoleren meer op onderneemingen of buitenposten. Formidabele ontvangers • Dank zij de bekrachtigde luidsprekers • Dank zij de unieke schakelwijze • Dank zij de mooie notenhouten kasten • Mooier dan ooit, deze nieuwe Erres-toestellen.

f225 ERRES KY 217 | ERRES KY 214^B f275

WISSELSTROOM SUPERBATTERIJ ONTVANGER
LINDETEVES-STOKVIS

Soerabajasch Handelsblad, 13 januari 1936.

14-40, 34-92 en 77,5-214 meter. De prijs is f 225. Als laatste de KY218, die met f 298 even duur is als de Philips 335A-21. Deze radio heeft een grote klankkast, gefineerd met wortelnoten hout en palissander, neonafstemming waarbij het buisje bij te regelen is bij veroudering, een bereik van 14-2000 meter, verdeeld over vijf golfengtegebieden, waardoor de radio na vertrek van de eigenaar uit Indië, ook in Nederland dienst kan doen.

GEWELDIG, WAT EEN PRACHTIG TOESTEL!

OM DEZE VIER REDENEN VERDIENT ERRES UW VOORKEUR!

- Een juweel van een kast. Een sierdend in Uw woning. Een van die prachtige, die eruit zien als een kunstwerk. Otto van Tussenbroek. Deze royale klankkast - waardoor een bijzonder mooi geluid wordt verkregen - is een wonderstuk van een op bijzondere wijze ingelegd met palissander.
- De Erres K.Y. 218 heeft niet alleen een heel sterk en een fijn afgestemd. Een toestel dat op de beste afstemming gebaseerd is, met een bijregeling, dat heeft Erres deze afstemming. De schakel is zeer nauwkeurig gericht in golfengten, waardoor het afstemmen een gemak is een genoegen is. Ook 's avonds, wat dan is de school van twee punten, al links en rechts van boven. Luidlicht verlicht.
- Vijf golfbereiken n.l. van 14-40 M., 34-92 M., 77,-214 M., 190-560 M. en 825-2000 M. Dus een golfbereik van 14-2000 M., waardoor deze Erres overal is te gebruiken. Verlangers kunnen de K.Y. 218 meenemen naar Holland of naar andere delen van Europa. Overal en altijd heeft U er genot van.
- Een belangrijk verbeterd en tweemaal zoo groot neonbuisje dat een nauwkeurig stuk op een juiste afstemming geeft. Het neonbuisje is twee maal zo groot als de andere, dat doet ook de afstemming op andere kasten worden ingezet. Daarbij is deze neon-afstemming ingekapseld, dat direct gehoorzaam aan de afstemming en zeer nauwkeurig. Naast deze 4 hoofdredenen zijn er nog meerdere kleine verbeteringen. Leest U in drie vertalen naar Uw radiohandelaar of door

LINDETEVES-STOKVIS

PRIJS FL. 298.-

ERRES RADIO K. Y. 218

Indische Courant, 30 september 1935.

Alle ontwerpen zijn nog steeds van Otto van Tussenbroek, die in advertenties wordt geprezen om zijn vormgeving.

Radiohandel J.J. Akkerman in Medan (Sumatra) heeft de alleenverkoop van een in Nederlands-Indië gefabriceerd batterijtoestel, de Air-King, speciaal voor 'kebonners' (planters, de naam komt van de plaats Kebon op Sumatra), Het is een vierlamps toestel, geschikt voor de ontvangst van Europese stations.

„AIR-KING” EEN PRIMA
**RADIO - TOESTEL MET
 BATTERIJ VOEDING
 ZEER GEVRAAGD!**

WAAROM???

- 1 Overal te gebruiken.
- 2 Goedkoop in aanschaffing.
- 3 Rustige, duidelijke ontvangst van Europ. Stations.
- 4 Laag stroomverbruik, dus zuinig in gebruik.
- 5 Lage spanning (135 V) dus minder gevaarlijk.
- 6 Gemakkelijk in bediening.
- 7 Is Ned. Ind. fabriek en wordt geleverd met 1 vol jaar Garantie.

VERKOOP UITSLUITEND DOOR
J. J. AKKERMAN - MEDAN
 RADIO - HANDEL & SERVICE KESAWAN 21

Sumatra Post, 4 november 1936.

1936

De Olympische Spelen en andere evenementen op sportgebied zijn in dat jaar een belangrijke reden om een radio aan te schaffen.

In 1936 is het Philips dat met een flink aantal modellen uitpakt. Er worden maar liefst 10 types

Hollanders!
 Luistert naar
 Hollandsche
 prestaties
 met een
 Hollandsch toestel!

Met de
PHILIPS
333^A
 naar de
 Olympische
 Spelen

De PHILIPS 333A stelt U volledig in staat rechtstreeks op de Duitse zenders af te stemmen en het verloop van de Olympische spelen te beluisteren. Het afstemmen is zeer eenvoudig en de hooge selectiviteit van dit prachtige PHILIPS-toestel vereenigt U een prachtige, ongestoorde en fedinglooze ontvangst.

**333^A
 f. 225.-**

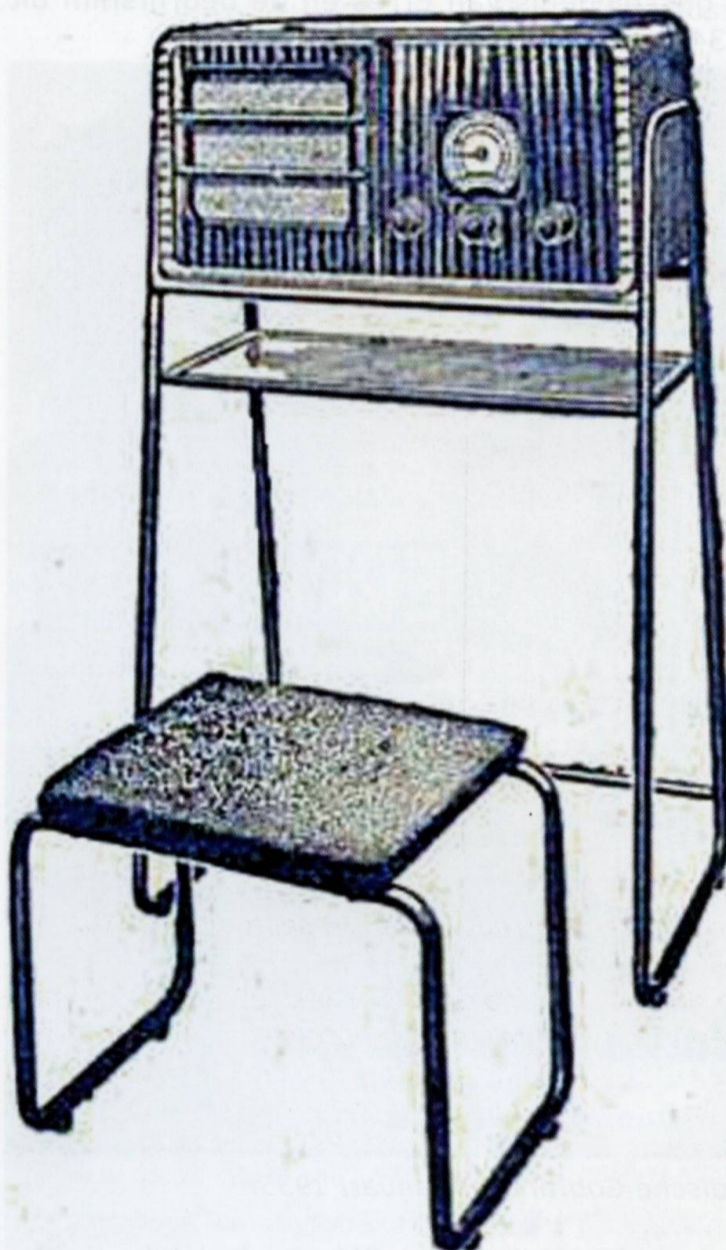
Indische Courant, 8 augustus 1936.

aangeboden: de achtlamps superheterodyne batterijtoestellen 318B en 318BV (een toestel voor accuvoeding). De 318B is uitgerust met de buizen KF3, KK2, KF3 (2x), KB2, KF4, KL4 (2 x, in balans). De prijzen zijn f 225 en f 280 voor de 318BV. De 319A en de 319U met een golfbereik van 15,5-590 meter in drie stappen, prijzen f 235 respectievelijk f 250.

De 323A, en de 323U zijn toestellen met een balanseindtrap, uitgerust met de buizen EF5

(3 x), AH1, EF6, EBC3, AL2 (2 x) AM1 en EZ3. Golflengtebereik: 13,5-590 meter. Prijzen f 298, respectievelijk f 318.

De 332A is het eerste toestel dat uitgerust is met een namenschaal. De prijs is f 365.

De 333A en 333A de Luxe verschillen sterk in uiterlijk. De luxe versie (hierboven) is een langwerpige toestel met een speciaal tafeltje. Beide toestellen hebben een golfbereik van 13,5-220 meter, verdeeld over 2 standen. De prijzen zijn f 225 en f 245, inclusief standaard en tabouretje. De 358A is een radiogrammofoon met drie golfbereiken (13,5-590 meter), een balanseindtrap, uitgerust met de buizen EF5 (3 x), EF6, EBC3, AL2 (2 x), AM1 en EZ3. De prijs is f 425.

Jaar, per	Aantal
1 januari	luisteraars
1930	2200
1931	2400
1932	2800
1933	5000
1934	8200
1935	17860
1936	27560
1936 1e	31150
kwartaal	

AAN DEN ZOOM VAN HET OERWOUD

Ver weg van de Indische samenleving, verstoken van de, toch reeds schaarsche genoegens, zonder waterleiding en zonder electrisch licht, behoeft U thans niet meer zonder radio te zijn. PHILIPS brengt een super-heterodyne met algeheele batterijvoeding. Eenvoudige behandeling en eenvoudig onderhoud. De verste stations komen prachtig door. Heft Uw eenzaamheid op door aanschaffing van de PHILIPS „batterij-radio“, de 318 B.

PHILIPS 318 B

PRIJS SLECHTS f225.-

... PHILIPS LEVERT VOOR ALLE DOELEINDEN GESCHIKTE VERSTERKER - INSTALLATIES.

Soerabaijasch Handelsblad, 23 september 1936.

De Nirom heeft na een paar jaar uitzenden problemen met haar imago, o.a. door de hoge luisterbijdrage, slechte ontvangst in bepaalde gebieden (in sommige plaatsen worden de luistergelden zelfs gerestitueerd), en moeilijkheden bij het overnemen van bestaande particuliere zenders. In 1936 komt de Nirom in haar programmablad met een staatje (pag. 62 onderaan) waaruit moet blijken dat ondanks dit alles de Nirom populair is en haar uitzendingen hebben geleid tot een hoger aantal luisteraars.

Natuurlijk speelt de Nirom daarin een niet onbelangrijke rol, maar minstens zo belangrijk is de toegenomen kwaliteit en beschikbaarheid van de ontvangtoestellen. De cijfers van vóór 1934 zijn niet erg betrouwbaar. Registratie van radiotoestellen was toen nog niet verplicht en veel mensen bezaten een eigengebouwd toestel, waarvan het bestaan bij de overheid niet bekend was.

Erres stelt zich in 1936 bescheidener op met slechts twee modellen, de KY220 en de KY221. De KY220 is een vijf lamps toestel met een bereik van 13-550 meter. De KY221 is een zes lamps toestel met de buizen AF3, AK2, AF3, ABC1, AL5 en AZ1. Het toestel heeft een bereik van 13-2000 meter. De prijzen zijn f 245 en f 310.

1937

Er is veel interesse voor het huwelijk van Juliana en Bernhard op 7 januari van dat jaar. In adverten-

PAGR-HEBT GIJ IETS VOOR MIJ?

22 December... een Indisch luisteraar zet zijn radio aan en uit zijn toestel klinkt de oproep: PAGR... PAGR... „Scheveningen Radio! Het was de K-XVIII, in den donkeren nacht koersend naar Dakar en verbinding zoekend met het verre vaderland. Zoo gaat het den luisteraar op de kortegolf, die een Philips' toestel 319 A heeft! De kortegolf stations ter wereld, waarnaar hij luisteren kan, zijn zoo talrijk, dat hij iederen dag de wonderlijkste verrassingen kan beleven. Schaft U het nieuwe Philips' toestel 319 A aan! U verzekert zich dan van een wonderlijk constante - een ideale ontvangst.

PHILIPS 319 A

LEVERBAAR VOOR AANSLUITING OÓK OP GELIJKSTROOMNETTEN ALS: TYPE 319 U

NAAST DE ALGEMEEN REEDS BEKENDE GOEDE EIGENSCHAPPEN VAN PHILIPS' ONTVANGTOESTELLEN HEEFT DE PHILIPS' 319 A NOVENDIEN:

- 1 Constant blijvende afstemming ondanks eventuele schommelingen in de licht-ontspanning.
- 2 Verrassende selectiviteit en groote gevoeligheid, ook voor de ontvangst van zwakke zenders, door speciale nauwkeurigheidsinstellingen.
- 3 De verliesrijke spelen der „Advancé multi-inductance“ schakeling en vele andere verbeteringen, zoals een „push-pull“ eindtrap o.a. maken dat de kwaliteit der ontvangst die van de ontvangtoestellen in Europa bezitert.
- 4 Speciaal systeem van prof- en figuurgelijng verzerkt eenle, grootsche afstemming.
- 5 Toepassing van gemetalliseerde, economische, nieuwe kortegolflampen. Daardoor is het energieverbruik zeer laag: slechts ca. 65 W.

Philips levert voor alle doeleinden geschikte versterker-installaties.

Soerabaijasch Handelsblad, december 1936.

SCHITTEREND

is het geluid van de nieuwe Philips Radio Gramophone. Nimmer waren wij in staat zoo iets moois aan te bieden. Door het groote klankbord wordt een toondiepte verkregen hetwelk een Radio-tafelmodel U nimmer geven kan. Het eerste dozijn van deze pracht instrumenten was spoedig uitverkocht en de nieuwe aanvoer kwam juist op tijd binnén. Gaarne willen wij U dit nieuwe Philips - wonder demonstreren.

Prijs Fl. 425.-

LUIJKS

BATAVIA - C. BANDOENG

PHILIPS' 358A

Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, 12 mei 1937.

ties gebruikt men het huwelijk als aanleiding voor het aanprijzen van een toestel.

Philips komt in dat jaar met een goedkoop kortegolftoestel voor f 89,50, de 153A.

De 304A Melodia is onderdeel van de Indische Nieuwe Symphonische Serie, die gebruik maakt van de pas ontwikkelde EF8 'Silentode'. De prijs van het toestel is f 325.

In het assortiment zitten ook vijf radiogrammofoons: de 325A met automatische platenwisselaar, de 326A met de buizen EF5 (3x), AH1, EF6, EBC3, AL2 (2x), AM1 en EZ3, prijs f 425 en de 358A die een iets andere uitvoering heeft dan 326A. Beide toestellen hebben dezelfde buizenset, een balans-eindtrap, dezelfde prijs en een bereik van 13,5-590 meter, verdeeld over drie banden.

Ook de 703A Rhapsodie is een radiogrammofoon met een golfbereik van 9,5-460 meter. Er is even-

APPROACHING AMBROSE LIGHT

- speed 30 Knots!

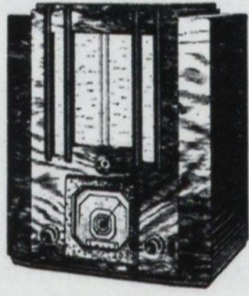

PHILIPS' 323^A

PHILIPS LEVERT VOOR ALLE DOELEINDEN GESCHIKTE VERSTERKER-INSTALLATIES.

De blauwe wimpel... een maandenlange strijd, door duizenden met spanning gevolgd. Wat een arbeid is daaraan vooraf gegaan! Alle voorarbeid, die Philips aan de ontwikkeling van zijn nieuwe ontvangoestellen verricht heeft, is er eveneens op gebaseerd geweest, om een blauwen wimpel te winnen-zoo zij ook voor het beste radio-ontvangoestel bestond. In deze nieuwe toestellen is gebruik gemaakt van alle ervaring, die gedurende een loop van jaren werd gekregen, om speciaal voor Indië de beste ontvangers te kunnen construeren. Tal van nieuwe vondsten en technische verfijningen zijn bij de nieuwste Philips' toestellen toegepast. Men zal er een wonderlijk constante ontvangst mee verkrijgen! Luistert zelf! U zult enthousiast zijn!

- 1 Constant blijvende afstemming, ondanks eventuele schommelingen in de licht-netspanning
- 2 Verrassende selectiviteit en groote gevoeligheid, ook voor de ontvangst van zwakke zenders, door speciale nieuwe schakelingen.
- 3 De verliefsrije spoelen der „Advancad multi-inductance“ schakeling en vele andere verbeteringen, zooals een „push-pull“ eindtrap o.a. maken dat de kwaliteit der ontvangst die van de omroepstations in Europa benadert.
- 4 Speciaal systeem van graf.- en fijnregeling verzekert snelle, gemakkelijke afstemming. Dit wordt nog bevorderd door de klaver-afstemming.
- 5 Toepassing van gemetalliseerde, economische, nieuwe kortegolflampen. Daardoor is het energieverbruik zeer laag: slechts ca. 70 W.

Bataviaasch Nieuwsblad, 12 december 1936.

PHILIPS' POPULAIRE KWALITEITS-ONTVANGER VOOR NED. INDIE!

Een Philips' apparaat, - machtiger dan zijn prijs zou doen vermoeden! Twee kortegolfbanden. Gemakkelijke afstemming. Regelbare selectiviteit. Vol geluid en natuurlijke toon! Philips' populaire ontvanger tegen populairen prijs!

PHILIPS TYPE 153A

PRIJS f 89.50
Op afbetaling vanaf f 5.85 per maand.

PHILIPS LEVERT VOOR ALLE DOELEINDEN GESCHIKTE VERSTERKER - INSTALLATIES.

Indische Courant, 19 april 1937.

eens een U-uitvoering. Prijzen van de beide toestellen zijn f 450 en f 480 voor het U-toestel. De laatste radiogrammofoon is de 706A Largo met ontvangst vanaf 5 meter. Deze radio is uitgerust met een Garrard RC6 platenwisselaar. Het toestel kost f 650.

De 359A Hymne en de 359B/BV Cantilene zijn toestellen voor ontvangst van 13,5-230 meter, verdeeld over drie banden. De 359B is een batterijtoestel, de 359BV is uitgerust met een triller. Tenslotte is er de 299A Menuet, met een luidspreker met klankverstrooier voor f 245. Erres komt met vijf modellen: het topmodel van dat jaar, de KY222 met twee luidsprekers en weerstandsgekoppelde balansschakeling. Erres gebruikt de betiteling 'Wide range sound system'. Het toestel heeft 8 lampen en de prijs is f 375. Verder de modern vormgegeven KY223 en KY224, prijzen f 255 respectievelijk f 335 en de batterijtoestellen KY225B en KY225BV voor f 275,- en f 345.

1938

Op zondag 30 januari 1938 komen Dr. A.F. Philips en zijn vrouw aan in Indië voor een vakantie, annex werkbezoek. In een interview geeft Philips aan het oprichten van een fabriek in Indië economisch niet haalbaar te achten. Er is volgens hem nauwelijks export mogelijk en het zou voor de lokale markt gaan om hooguit 3000 radio's per jaar, bij een totale Philips jaarproductie van 1.100.000 toestellen. De Nirom schrijft in dat jaar de 66.000ste luisteraar in.

PHILIPS' Nieuwe „Symphonische Serie“

Nog grooter succes dan het vorige jaar!

Met de Nieuwe „Symphonische Serie“ brengt Philips een reeks korte golf ontvangers, die ook voor den meest veeleischenden luisteraar een openbaring zijn. Deze ontvangers-serie is het resultaat van het onvermoeide streven naar de volmaakte weergave, naar de hoogst denkbare geluidskwaliteit.

TALLOOZE VERDERE VERFIJNINGEN
Continu variabele tooncontrole • Extra vortroegde ladingcompensatie • Nauwkeurig gecorrigeerde stationschalen • Tweevervalsings-afstemmechanica, etc.

MELODIA (Type 504 A) - PRIJS f 135,-

Wie een Philips' apparaat uit de Nieuwe „Symphonische Serie“ bezit, heeft het beste, wat de radiotechniek te bieden heeft.

LARGO (Type 706 A)
Een reeks met automatische afstemming • Ontvanger met de voor de Melodie, Eendelige, nieuw ontwerp.
PRIJS f 650,-

RHAPSODIE (Type 705 A/B)
Een reeks met automatische afstemming • Ontvanger met de voor de Melodie, Eendelige, nieuw ontwerp.
PRIJS f 450,-

MENUET (Type 299 A)
Afstemming op alle banden van 13,5 tot 230 meter met 4 gelijke banden. Natuurlijke weergave door speciale versterking en klankverstrooier. Nieuw ontwerp „afstemmechanica“ door de nieuw „Schakelmechanica“.
PRIJS f 245,-

HYMNE (Type 359 A)
Zwaarte weergave van alle geluiden van 13,5 tot 230 meter met 3 gelijke banden. Natuurlijke afstemming. Vervormingsvrij. Klankverstrooier. Nieuw ontwerp „afstemmechanica“ door de nieuw „Schakelmechanica“.
PRIJS f 345,-

CANTILENE (359 B/BV)
Natuurlijke weergave van alle geluiden van 13,5 tot 230 meter met 3 gelijke banden. Long sound effect door speciale afstemming. Type BV is voor afstemming met afstemmechanica. Nieuw ontwerp „afstemmechanica“ door de nieuw „Schakelmechanica“.
PRIJS TYPE B f 375,-
TYPE BV f 345,-

HARMONIE VOOR OOG EN OOR!

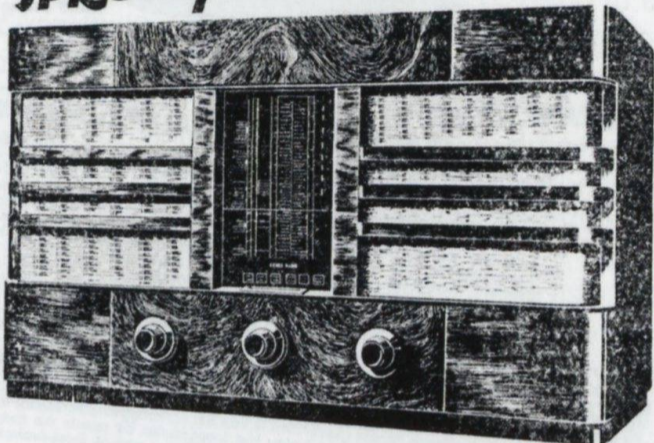
PHILIPS LEVERT VOOR ALLE DOELEINDEN GESCHIKTE VERSTERKER-INSTALLATIES

Sumatra Post, 30 november 1937.

**EEN FORMIDABELE-
SPRONG VOORUIT..!**

**TWEE LUIDSPREKERS * TWEE EINDLAMPEN * NET-
STABILISATOR * NEON-AFSTEMMING * ALL WAVE
12-2000 M. * EEN MAGNIFIEK MEUBELSTUK**

ERRES is met iets nieuws gekomen, iets fenomenaal! Het "wide range sound system"! Feitelijk het ei van Columbus; simpel is deze uitvinding, doch daarom juist zoo vernuftig. Immers, tot dusver had het ontvangercircuit slechts één geluidsbron, zoodat een geheel orkest als het ware op één punt saamgedrongen zat . . . . . waardoor géén ruimte, géén perspectief in het geluid. Deze beperking nu, is in de ERRES KY 222 op grandioze wijze opgeheven. In dit prachtige toestel bevinden zich TWEE luidsprekers, een flink stuk van elkander verwijderd, waarvan één de hooge, de onder, de lage tonen ten gehore brengt. Evenals in de werkelijkheid, heeft het orkest in het toestel, ruimte ingenomen, zoodat het geluid een angewone diepte en levendigheid heeft verkregen.

Echte muzikieffhebbers, die gewend waren de muziek in groote concertzalen te hooren, zijn over de ERRES KY 222 enthousiast. Het beteekent een formidabele sprong vooruit op radio-technisch gebied. Het geluids-volume voor deze twee luidsprekers wordt geleverd door twee zeer ruime eindlampen in weerstandsgekoppelde balans schakeling. Uniek op de Indische markt! Voor het constant houden van de netspanning, is in dit apparaat een afzonderlijke Neon-stabilisator lamp toegepost. De KY 222 werd ontworpen voor hen die aan radioweergave de allerhoogste muzikale eischen stellen. Een constructie waarbij niets werd nagelaten om de kwaliteit der weergave tot het allerhoogste peil op te voeren. Een luisterrijk toestel!

f. 375,-

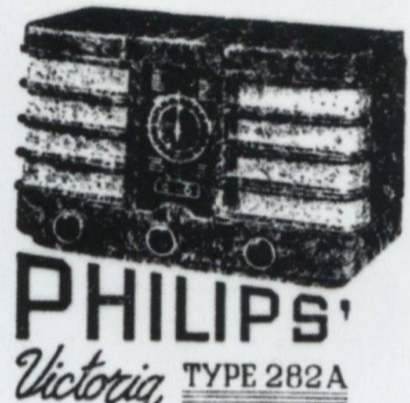
ERRES KY 222
LINDETEVES - STOKVIS

Bataviaasch Nieuwsblad, 31 mei 1937.

**VERBREEKT
UW ISOLEMENT**

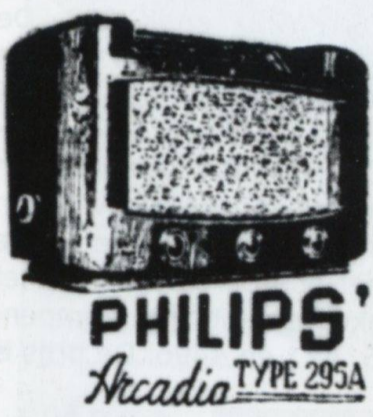
WERELD-WONDER!
Erres
RIMBOE SUPER
LINDETEVES - STOKVIS

Bataviaasch Nieuwsblad, 15 juli 1938.

Soerabaijasch Handelsblad, 15 oktober 1938.

Philips komt dat jaar weer met een uitgebreid aanbod. De 154A Lido, een goedkoop vierlamps toestel met een golfbereik van 25-200 meter, verdeeld over twee banden, prijs f 74,50. De 270B en de 270BV Savoy zijn batterijtoestellen (de BV-variant is geschikt voor accuvoeding). De prijzen zijn f 185 en f 225. De 282A Victoria is ook een wat goedkoper vierlamps toestel in Philite kast. Het toestel werkt met reflexschakeling. Het bereik is 20-200 meter, verdeeld over twee banden. De prijs van deze radio is f 110.

Soerabaijasch Handelsblad, 15 oktober 1938.

De zevenlamps 295A Arcadia is met een prijs van f 98 wat duurder. Het toestel heeft een Philite kast met notenhoutpatroon, een lichtstreepwijzer en een grote glazen stationschaal. Buizen: EF8, EK2, EF9, EBC3, EL3, EM3, en AZ1. Het bereik is 13,6-560 meter, verdeeld over drie banden.

2 Volttreffers
VAN ERRES-RADIO

ERRES-WERELD-WONDER-SUPERS

Soerabaijasch Handelsblad, 30 november 1937.

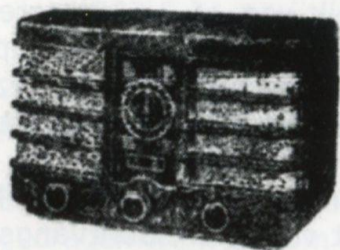

1939

In 1939 komt Philips met acht toestellen op de markt: de 256A Aida, golfbereik 13,5-570 meter, en lichtstreepafstemming, prijs f 189.

Philips 285 A
F 119.-
 vanaf f 8.25
 per maand

De 285A Tosca is een wat goedkopere radio in een kast van Philite. Het golfbereik is 25-225 meter en de prijs f 119.

De 283V Traviata is een batterijtoestel voor 6 volt accu, het bereik is 13,6-2000 meter, de prijs is f 285. De 307X Carmen en de 419X Faust, zijn toestellen uit de nieuwe 3-serie met automatische bandspreiding. Prijzen f 239 en f 320.

De radiogrammofoons 601A Mignon, prijs f 325, de 603A Troubadour, prijs f 569,50 en de 607A Walkure met platenwisselaar voor f 695,- vormen de top van het aanbod.

DE NIEUWE RADIO SERIE

gecompleteerd met de niet te vervangen nummers.

PHILIPS „SUPER 3” SERIE

256 A AIDA F. 189.-

307 X CARMEN F. 239.-

419 X FAUST F. 320.-

Dé beroemde Trocadero

306 A F. 345.-

282 A VICTORIA F. 119.-

DE NIEUWE ERRES SERIE

KY. 539 F. 205.-

KY. 639 F. 250.-

BATTERIJ TOESTELLEN:

270 B SAVOY F. 185.-

270 BV voor accu F. 225.-

6 Volt accu toestel

283 V TRAVIATA F. 285.-

Vraagt demonstratie bij:

KY. 229 B voor batterijvoeding F. 275.-

KY. 229 BV voor accuvoeding F. 335.-

VANWINGEN

SOERABAIA
 Malang - Djember - Probolingga - Blitar - Kediri - Mojokerto - Madien - Djombang - Batoe - Lawang - Kertosono - Pasoeroean.

SEMARANG
 Ambarawa - Solo - Magelang - Wonosobo - Salatiga - Djocja - Koedoes - Poerwodadi - Tjepoe - Pekalongan - Cheribon - Tjilatjap - Poerwodjo - Poerwokerto.

Indische Courant, 11 oktober 1939.

Hoort PHILIPS Super 3 RADIOGRAMMOFOONS

Een wonder van geluidswaergave. Tot deze conclusie komt zelfs de meest critische muzikkenner nadat hij deze nieuwe Philips Super Radiogrammofoons gehoord heeft. Wij noodigen U hierbij uit deze prachtoestellen bij ons te komen beluisteren.

Walkure Radiogramfoon 607 A f 695.-

Troubadour Radiogramfoon 603 A f 469.50

Mignon Radiogramfoon 601 A f 325.-

HET GAZELLE HUIS

BATAVIA-C.
Bijwijkstraat 16

BANDOENG
Bragaweg 29

BUITENZORG
Tjikeumeub 8

Bataviaasch Nieuwsblad, 26 februari 1940.

Erres komt in 1939 met de batterijtoestellen KY229B en KY229BV. Beide toestellen hebben een bereik van 13-2000 meter en zijn uitgerust met een balanseindtrap. De BV-versie heeft een katho-destraalindicator. Prijzen f 275 en f 325. De KY539, KY639 zijn radio's uit het middensegment. Prijzen f 205 voor de KY539 en f 225 voor de KY639.

Erres

Triumphator

Erres K.Y. 739 ..... triumphator!

Inderdaad; zoo oot, dan kan dit gezegd worden van dit sublieme toestel, dezen schitterenden ontvanger met zijn drukkup-afstemming, gecombineerd met bandspreiding, zijn perfecte geluidswaergave en fraaie afwerking.

Zooals in oeroude tijden de wagenmennen zijn vurig paardentoom ten triomf voerde, zoo zal deze K.Y. 739 den naam Erres voeren naar den top der radio-industrie.

Technisch is alles even volmaakt en eenvoudig; een kind kan dit toestel bedienen.

En ... het is of Hollandsch, al Erres wat de klok slaat. Een toestel, zooals ge bij geen Uwer kennissen of vrienden nog zult hebben aangezien.

Deze Erres K.Y. 739 triumphator kost niettemin slechts

f360.-

ERRES K.Y. 739

LINDETEVES-STOKVIS

TECHNISCHE BIZONDERHEDEN.

- Stompe toestel met de rige- schakelen van een 7 lamp- toestel - geluidstomp.
- 18 Watt wuuldamp.
- Zichtbare afstemming met nieuwe type schakelgroep.
- Drukkup-selectie.
- Bandspreiding.
- Thermo-compensator.
- Ook ook spreiding.
- Volvremde selectie, gecombi- neerd met local detectie.
- Psychologische sterkvervaling met beschakeling.
- Toonregelaar, gecombineerd met selectieafstemming met 3 stonden.
- Grote eneren leidpreket met klebversterker.
- Leidpreketversterker.
- Noodstroom knop.
- Strippen van verchromd messing.
- Vastzet voor drukkuppen van hydnalium.

Soerabaijasch Handelsblad, 3 februari 1940.

De KY739 Triomphator is het paradepaardje van Erres. Het is een zeslamps toestel in notenhouten kast met kathodestraalafstemming, bandspreiding, drukknop preselectie, selectiviteitsregeling met drie standen, fysiologische sterkteregeling en een grote 'concert' luidspreker met klankverstrooier. De prijs is f 360. Het aantal Nirom-luisteraars stijgt in dat jaar naar 85.000.

1940

Zowel Philips als Erres wordt overvallen door het uitbreken van de oorlog in Nederland. Er wordt uitgezocht of er mogelijkheden zijn elders te produceren, maar dat vereist een behoorlijke voorbereidingstijd. Philips dringt ondanks het afsnijden van de toevoer uit Nederland en het daardoor ontstane tekort, aan op het handhaven van de octrooiwet. Deze wet kan door de regering worden versoepeld als Philips niet aan de vraag zou kunnen voldoen. Philips meldt dat er zendingen uit andere landen onderweg zijn, maar er worden dat jaar geen radio's meer geleverd. Ondanks de problemen stijgt het aantal Nirom-luisteraars tot meer dan 100.000.

1941

Philips, dat uiteindelijk meer mogelijkheden heeft om uit andere landen, zoals de Verenigde Staten en Australië, radio's te betrekken, komt nog met een redelijk aantal modellen voor dat jaar. 'Veilig aangekomen!' staat er op de eerste advertenties uit juni 1941. De 411A is een goedkope radio met een bereik van 25-230 meter die f 109,50 kost. Het toestel is leverbaar in een lichte en een donkere uitvoering.

De 431AS is een Australische radio met een bereik van 13,5-560 meter. De kast is van Philite en de prijs is f 225. De 518AN komt uit Amerika; een zeslamps superheterodyne. De prijs is f 160.

De 614VN is een Amerikaans zeslamps batterijtoestel met een golfbereik van 16,2-555 meter. Prijs f 295. Tenslotte is er de 494AL, een zeslamps wereldontvanger met magic eye voor f 245. Deze radio lijkt op de 494A, maar heeft een houten kast.

Het lukt Erres uit Australië een radio te betrekken: de KY640L, geschikt voor wereldontvangst. Prijs f 215.

DE NIEUWE Erres IS ER!
 Aan het lange wachten is gelukkig een einde gekomen. Met voldoening kondigen wij U aan:
DE NIEUWE ERRES IS ERI!
 Dit nieuwe toestel, de Erres K.Y. 640 L (ontworpen voor wereldontvangst), werd gefabriceerd in het land onze bondgenooten, Australië. Door voortreffelijke elektrische en acoustische eigenschappen gepaard aan een sierlijk uiterlijk is deze nieuwe Erres Uw volle aandacht waard. Vraagt demonstratie bij Uw radiohandelaar.

PRIJS SLECHTS f. 215.-

De nieuwste
ERRES
 een wereldwonder super, geïmporteerd door:
 LINDETEVEES - STOKVIS

Bataviaasch Nieuwsblad, 9 juli 1941.

1942

In maart 1942 breekt ook in Nederlands-Indië de oorlog uit. Het land wordt door de Japanners bezet. In januari van dat jaar verschijnen nog de laatste advertenties voor modellen uit 1941, daarna wordt het stil en zal het tot na de oorlog duren voor er weer radio's worden geïmporteerd.

Met dank aan Gidi Verheijen en John Hupse voor het kritisch doorlezen van de artikelen.

Referenties:

Nederlands-Indische dagbladen: Bataviaasch Nieuwsblad, Het Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië, Soerabajasch Handelsblad, De Sumatra Post en De Indische Courant
Omroepbladen: Nirom-bode

GEEF EEN PHILIPS CADEAU!

PHILIPS
 Een merk toch zoo sterk!

- 411 A**
 Het grootste en geavanceerde 4-lamps toestel met een golfbereik van 25 tot 230 meter. Speciaal voor wereldontvangst. Prijs slechts f 109,50.
- 411 A**
 Hetzelfde toestel als hierboven, maar in een donkere uitvoering. De prijs is dezelfde, eveneens slechts f 109,50.
- 513 AN**
 De laatste 6-lamps ontvanger in de lichtgewicht-klasse met krachtige wereldontvangst. Alleen van Philips. Prijs slechts f 160.-
- 431 AS**
 Zeslamps ontvanger met wereldwonder golfbereik 13,5 - 560 meter. Franse Philite-kast en krachtige elektro-dynamische luidspreker. Prijs ... f 225.-
- 494 AL**
 Een 6-lamps wereldontvanger met 127 - 550 meter golfbereik. Voorzien van een speciale de draaiende kast. Prijs ... f 245.-
- 518 AN**
 Een zeer sjone ontvanger met een golfbereik van 13,5 - 560 meter. Stofkast, sterke wereldontvangst. Magische draaiende kast. Prijs ... f 225.-
- 614 VN**
 De nieuwste 6-lamps ontvanger met alle voordeelen van een wereldontvanger. Complete wereldontvangst. Een heerlijk voor de rimpel. Prijs ... f 295.-

Bataviaasch Nieuwsblad, 20 december 1941.